

CZĘŚĆ IV

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY JAKO PODSTAWA DZIAŁAŃ PLANISTYCZNYCH I REALIZACYJNYCH GMINY ŁOMIANKI

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY oznacza nowy sposób podejścia do rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych oraz ekologiczno-przestrzennych w skali globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej. Jest to taki sposób organizacji życia społecznego, prowadzenia działalności gospodarczej i wykorzystania potencjału środowiska przyrodniczego, który zapewni trwałą oraz dynamiczny rozwój jakościowo nowych procesów wytwórczych, trwałość użytkowania zasobów przyrodniczych i poprawę jakości życia człowieka. Na ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY składają się następujące podstawowe elementy:

- rozwój społeczno-gospodarczy i zagospodarowanie przestrzenne zharmonizowane ze środowiskiem przyrodniczym tak, aby nie powodować nieodwracalnych zmian w zasobach i walorach przyrody - równowaga pomiędzy celami społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi,
- kształtowanie nieantagonistycznych stosunków między różnymi grupami społecznymi, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- wdrażanie nowoczesnych kierunków rozwoju gospodarki, zmierzających do minimalizowania zużycia surowców i energii oraz emisji zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego,
- wdrażanie nowych sposobów organizacji i zarządzania jednostkami gospodarczymi i samorządu terytorialnego,
- planowanie dla przyszłości, czyli rozwiązując dzisiejsze problemy nie zapominajmy o przyszłych pokoleniach i jego potrzebach,
- planowanie dla środowiska życia człowieka, obejmującego zarówno elementy przyrodnicze, jak i antropogeniczne (sztucznie stworzone przez człowieka),
- zapewnienie sprawiedliwego dostępu do zasobów przyrodniczych obecnych i przyszłych pokoleń,
- szeroki udział różnych grup społecznych w podejmowaniu decyzji dotyczących kierunków i tempa procesów rozwojowych.

Istotą ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO jest więc nadanie konsumpcji, produkcji i rozwojowi cywilizacyjnemu takiego kierunku, który przyczyniać się będzie z jednej strony do trwałej poprawy jakości życia człowieka, z drugiej zaś do zachowania walorów i zasobów

środowiska przyrodniczego przy jednoczesnej czynnej ich ochronie. Przyjmuje on więc za swoją podstawę założenie, że poprawa, a co najmniej nie pogarszanie stanu środowiska przyrodniczego, winny być jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój gospodarczy i społeczny.

We wspólnej polityce rozwoju Unii Europejskiej, w tym ochrony środowiska przyrodniczego największy nacisk kładzie się obecnie na ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY uwzględniający potrzeby obecnego i przyszłych pokoleń. Jest on traktowany jako strategiczna zasada działania (planistyczna i realizacyjna) w sferze społecznej, gospodarczej i ekologicznej, która zakłada osiągnięcie następujących celów:

- zachowanie i rozwój jakości życia,
- ochronę zdrowia człowieka,
- racjonalizację zakresu i charakteru produkcji oraz konsumpcji energii,
- zachowanie, ochronę i poprawę środowiska naturalnego (ochrona dziedzictwa przyrodniczego, unikanie wyrządzania trwałych szkód w środowisku, zapobieganie zanieczyszczeniom i szkodom oraz ich ograniczanie), a w przypadku niemożności ich uniknięcia stosowanie działań kompensacyjnych,
- zmianę nawyków konsumpcyjnych obywateli na bardziej proekologiczne,
- zapewnienie ciągłego dostępu do surowców naturalnych, rozważne i racjonalne ich wykorzystanie oraz optymalne gospodarowanie i właściwe zagospodarowanie odpadów (odzyskiwanie surowców wtórnych),
- edukację ekologiczną obywateli.

Cele te są zaadresowane do wszystkich podmiotów, tj. władz publicznych wszystkich szczebli, wszystkich podmiotów gospodarczych (publicznych i prywatnych), organizacji społecznych i ogółu obywateli. Ich realizacja powinna odbywać się drogą uzyskania wysokiego poziomu ochrony środowiska z zastosowaniem działań zapobiegawczych, pilnego naprawiania szkód u źródeł ich powstawania oraz ponoszenia kosztów zanieczyszczeń przez sprawcę. Tak więc, prawo Unii Europejskiej uznało ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY jako podstawową ZASADĘ warunkującą rozwój gospodarczy i społeczny oraz zagospodarowanie przestrzenne. Oparta na niej ochrona środowiska musi być uwzględniana we wszystkich sferach aktywności i na wszystkich etapach działań władz publicznych, obywateli i podmiotów gospodarczych, tj. planowania i podejmowania decyzji, wdrażania przyjętych ustaleń oraz kontroli postępów w ich realizacji.

Wprowadzane od kilku lat w Polsce przepisy prawa tworzą podstawy dla urzeczywistniania zasady ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO, co znalazło swój wyraz w zapisach Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku¹¹, jak też w ustawach: prawo ochrony środowiska¹²

¹¹ Art. 5. Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz **zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju**; Art. 74 ust. 1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom; Art. 74 ust. 2. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych; Art. 86. Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

¹² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62 poz. 627 z póź. zm).

oraz o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹³. Wprowadzanie w życie tej zasady wynika także ze zobowiązań międzynarodowych. Otóż, Polska podpisała w 1992 roku *Deklarację z Rio de Janeiro* oraz *Agendę 21* określające prawa i obowiązki państw w procesie realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz zestaw zaleceń dla działań na rzecz jej urzeczywistnienia. Także podpisany przez Polskę w 1991 roku *Układ Stowarzyszeniowy z WE* zawiera zapis, że „polityka realizacji rozwoju społeczno-gospodarczego Polski powinna kierować się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Sytuacja społeczno-ekonomiczna Polski przewidywana w najbliższych kilkunastu latach charakteryzować się będzie złożonym procesem wchodzenia na drogę trwale progresywnego rozwoju z równoczesną restrukturyzacją gospodarki, a także koniecznością aktywnego przeciwdziałania bezrobociu, przeprowadzenia fundamentalnej reformy finansów publicznych, przyspieszenia tempa rozwoju budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury technicznej. W tak złożonej sytuacji wdrażanie zasady ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO musi dokonywać się przy respektowaniu realiów ekonomicznych oraz społecznych i psychospołecznych. Stąd też w najbliższych kilkunastu latach zasadne staje się zlikwidowanie najbardziej palących problemów ekologicznych. Chodzi tu przede wszystkim o:

- znaczną poprawę stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych obowiązujących w Unii Europejskiej),
  - ustanowienie systemów obszarów chronionych (krajowych, regionalnych i lokalnych),
  - zmiany procesów produkcyjnych, w tym w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym (nowoczesne i bezpieczne ekologicznie technologie),
  - minimalizację zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń oraz recykling,
- czyli o ekologizację procesów rozwojowych, tj. powszechne uwzględnianie uwarunkowań ekologicznych w sterowaniu procesami rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zagospodarowaniu przestrzeni w stopniu społecznie, technicznie i ekonomicznie (możliwości sfinansowania przedsięwzięć proekologicznych) realistycznym.

Planowanie i podejmowanie decyzji na szczeblu władz gminy dotyczących celów działania i przedsięwzięć realizacyjnych zgodnie z zasadą ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO winno zakładać konieczność zintegrowanego i kompleksowego podejścia do procesów jej dalszego rozwoju, tj. traktowania ich jako współzależne i wzajemnie uwarunkowane procesy rozwoju społecznego, gospodarczego, ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zagospodarowania przestrzeni. Z kolei, praktyczna realizacja przyjętych ustaleń zgodnie z zasadą ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO jest możliwa tylko poprzez ekonomiczne działania opierające się na trzech zasadach:

1. ZASADA RÓWNOWAGI, a ściślej mówiąc zasada ładu gospodarczego (ekonomicznego). W kontekście rozwoju zrównoważonego całościowe i interdyscyplinarne podejście do ładu gospodarczego oznacza dostosowanie zasobochłonności procesów gospodarowania do dostępności wszystkich zasobów, jakimi gmina dysponuje, tj. zasobów przyrodniczych, zasobów pracy i zasobów kapitału.

¹³ Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717).

2. ZASADA EFEKTYWNOŚCI (racjonalnego gospodarowania), która ma dwa warianty:

- wydajności, nakazującej przy dopuszczalnym poziomie zużycia zasobów przyrodniczych maksymalizowanie efektów,
- oszczędności, nakazującej przy zadanym poziomie efektu minimalizowanie nakładów, co jest równoznaczne maksymalizacji zaoszczędzonych zasobów przyrodniczych.

Efektywność ekonomiczna na szczeblu gminnym (lokalnym) dość często bywa utożsamiana ze skutecznością działania, której miernikiem jest poziom zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców. W relacji do środowiska przyrodniczego takie rozumienie efektywności zaznacza się dwójako. Po pierwsze, działalność władz gminy nastawiona wyłącznie na maksymalizowanie zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców z dużym prawdopodobieństwem może sprzyjać degradacji środowiska przyrodniczego. Określony poziom zaspokojenia tych potrzeb bywa z reguły osiągany z pominięciem kosztów ekologicznych. Po drugie, odtworzenie zdegradowanego środowiska przyrodniczego w miarę upływu czasu staje się tak kosztowne, że nie można już tego faktu rozpatrywać w kategoriach efektywności ekonomicznej, ale jedynie w kategoriach społecznych i etyczno-moralnych. Nakazują one za wszelką cenę skutecznie ratować zdegradowane środowisko przyrodnicze (podobnie jak życie i zdrowie mieszkańców). Stąd też, składowymi efektywności ekonomicznej - oprócz kryterium ekonomicznego - winny być także kryteria ekologiczne. Powinny one dostosowywać skalę i tempo rozwoju społeczno-gospodarczego gminy do posiadanych zasobów przyrodniczych, uświadomić konieczność uwzględniania potrzeb przyszłych pokoleń, aby w rezultacie przekonać społeczność lokalną o nieopłacalności degradacji środowiska, zgodnie z powiedzeniem „LEPIEJ ZAPOBIEGAĆ NIŻ LECZYĆ SKUTKI”. W sferze ekologii zaś kryteria ekonomiczne powinny prowadzić do przekonania o opłacalności nakładów ponoszonych na kształtowanie i ochronę środowiska przyrodniczego.

3. ZASADA ZAPEWNIENIA WZAJEMNYCH KORZYŚCI współdziałającym ze sobą podmiotom gospodarującym, którymi są zarówno społeczność lokalna i przedsiębiorstwa, jak i władze gminy. Wyraża się ona przede wszystkim poprzez uczestnictwo lokalnej społeczności we wszystkich przedsięwzięciach związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym we wszystkich fazach zarządzania gminą, tj. planowania, realizowania oraz monitorowania i kontroli przyjętych ustaleń (decyzji rozwojowych).

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Gminy Łomianki winien opierać się na:

- miejscowym potencjale rozwojowym, tj. miejscowych zasobach przyrodniczych, ludzkich i materialnych oraz lokalnej inicjatywie społecznej, gospodarczej i inwestycyjnej,
- racjonalnym użytkowaniu zasobów naturalnych poprzez zmniejszanie zużycia energii, surowców i materiałów, a równocześnie wzrost udziału w wykorzystywaniu zasobów odnawialnych,
- ochronie powietrza atmosferycznego i ochronie przed hałasem poprzez redukcję emisji gazów i pyłów oraz emitorów hałasu i wibracji,
- ochronie wód powierzchniowych i podziemnych przez właściwą gospodarkę wodno-ściekową oraz racjonalizację zużycia wody,
- ochronie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bioróżnorodności przez zmniejszanie presji wynikającej z rozwoju osadnictwa i działalności gospodarczej,

- ustaleniach krańcowej możliwości zainwestowania terenu, oszczędzaniu ziemi i innych zasobów naturalnych,
- jak najlepszym wykorzystaniu istniejących materialnych elementów zagospodarowania przestrzeni i jej racjonalne kształtowanie,
- „czystych” ekologicznie technologiach produkcji, w tym wytwarzania energii,
- zbilansowaniu wszystkich ekonomicznych, społecznych i ekologicznych korzyści i strat wynikających z określonych przedsięwzięć społeczno-gospodarczych.

Biorąc powyższe pod uwagę, WŁADZE GMINY ŁOMIANKI PRZY FORMUŁOWANIU CELÓW ROZWOJU, A NASTĘPNIE KIERUNKÓW DZIAŁAŃ (PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ) KIEROWAŁY SIĘ KONSTITUCYJNĄ ZASADĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. Ta zasada będzie również przestrzegana na etapie realizacji ustaleń strategicznych. Wdrażanie tej zasady musi dokonywać się przy respektowaniu realiów społecznych i ekonomicznych, w tym finansowych (zasobność budżetu). Stąd też w najbliższych latach zasadne stają się działania na rzecz wypełnienia zobowiązań wynikających z Dyrektyw Unii Europejskiej (zwłaszcza tzw. „wodnej”, „ściekowej” i „śmieciowej”).

Skuteczne wdrażanie w życie zasady ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU w Gminie Łomianki będzie wymagało systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców przede wszystkim najmłodszego pokolenia, jako podstawy do wzrostu ich świadomości ekologicznej, a w konsekwencji zwiększenia odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego.

Część V

Cele rozwoju Gminy Łomianki

1. Zasady i przesłanki formułowania celów rozwoju

CELOWOŚĆ, REALNOŚĆ i SYSTEMATYCZNOŚĆ działań Władz Gminy Łomianki na rzecz jak najlepszego zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców składają się łącznie na wspólną cechę planowości podejmowanych działań. Dotyczy to zarówno działań o charakterze krótkookresowym (rocznym), średniookresowym (kadencyjnym), jak i długookresowym (perspektywicznym, obejmującym kilka następnych kadencji). Takie postępowanie jest zgodne z zasadą racjonalnego gospodarowania, polegającą „NA MAKSYMALIZACJI EFEKTÓW Z WYDATKOWANYCH NAKŁADÓW FINANSOWYCH LUB MINIMALIZACJI NAKŁADÓW FINANSOWYCH NA UZYSKANIE ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW”, a także jest podstawą do wdrażania w życie ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. Z kolei, głównym warunkiem urzeczywistnienia sformułowanych celów rozwoju Gminy Łomianki jest zabezpieczenie odpowiednich środków organizacyjnych, kadrowych, technicznych i finansowych, a także określenie terminów osiągnięcia planowanych celów oraz podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.

Formułowanie strategicznych i operacyjnych celów rozwoju Gminy Łomianki jest ważne przynajmniej z czterech zasadniczych powodów, a mianowicie:

CELE WSKAZUJĄ PODSTAWOWE KIERUNKI ROZWOJU GMINY. Dzięki ustaleniu celów następuje mobilizacja podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację (władz Gminy, pracowników urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych), a także zyskują one źródło motywacji do konkretnych działań wykonawczych. Wzrasta również ich poczucie odpowiedzialności za losy mieszkańców Gminy.

CELE WYZNACZAJĄ DECYZJE I KIERUNKI DZIAŁAŃ. Władze Gminy na podstawie wyznaczonych celów, zwłaszcza operacyjnych formułują katalog kierunków działań (planowanych przedsięwzięć), który określa sposoby ich realizacji.

CELE WPLYWAJĄ NA KONCENTRACJĘ ZASOBÓW. Władze Gminy dysponują ograniczonymi zasobami finansowymi (budżet Gminy) w stosunku do występujących potrzeb społecznych. Określając cele rozwoju Gminy, jej władze ustalają priorytety rozwojowe, co umożliwi koncentrację ograniczonych własnych zasobów finansowych na wybranych celach, mających najistotniejsze znaczenie dla odczuwalnej poprawy warunków życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

CELE POMAGAJĄ W OCENIE OSIĄGANÝCH POSTĘPÓW. Są one istotnym elementem procesu monitorowania i kontroli postępów w ich realizacji. Jeśli okaże się, że nie realizujemy ich zgodnie z planem, albo napotykamy na nieoczekiwane przeszkody lub bariery w ich

realizacji, to możemy podjąć od razu działania korygujące, modyfikując działania realizacyjne.

Tak więc, punktem wyjścia racjonalnego kształtowania procesów rozwojowych w Gminie Łomianki jest określenie i hierarchizacja celów. Jest to niewątpliwie trudny proces, gdyż istnieje obecnie wiele różnorodnych dotąd niezaspokojonych potrzeb społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych i ekologicznych. Jednak wobec ograniczoności środków finansowych będących w dyspozycji władz Gminy trzeba niestety, w ślad za tym, ograniczać liczbę i zakres celów rozwojowych. W wielu przypadkach jest to wybór celów "najważniejszych z ważnych". Innymi słowy, proces formułowanie celów rozwoju nie może przerodzić się w „koncert życzeń”, a winien doprowadzić do wyboru takich celów, które z punktu widzenia dynamizowania procesów rozwojowych mają znacznie strategiczne.

Biorąc powyższe pod uwagę, opracowano katalog celów rozwoju Gminy Łomianki, który został opracowany według z góry określonego porządku, a mianowicie: cele zawarte w katalogu tworzą układ hierarchiczny (im niższy poziom hierarchiczny tym większy stopień szczegółowości zapisu celów). Katalog składa się z trzech poziomów hierarchicznych, a mianowicie:

Poziom I - MISJA ROZWOJU (GENERALNY CEL KIERUNKOWY), wyrażająca syntetyczną deklarację intencji Władz Gminy Łomianki, jaka stoi u podstaw formułowania STRATEGII. Określa ona zasadnicze kierunki jej dalszego rozwoju, czyli wskazuje „do czego zmierzamy”. Umożliwia ona skoncentrowanie wysiłków planistycznych i realizacyjnych na określonej wiązce celów i zadań realizacyjnych. Tak więc, misja rozwoju (generalny cel kierunkowy) to zestaw względnie trwałych dążeń władz Gminy, na które powinny być przede wszystkim zorientowane działania realizacyjne.

Poziom II - CELE STRATEGICZNE, będące konkretyzacją misji rozwoju (generalnego celu kierunkowego). Wskazują one priorytetowe obszary (dziedziny) zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy.

Poziom III - CELE OPERACYJNE, będące konkretyzacją celów strategicznych. Są one formułowane jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane potrzeby, które powinny być zaspokojone w określonym horyzoncie czasu, czyli do 2020 roku. Do każdego celu operacyjnego został przyporządkowane określone kierunki działań (planowane przedsięwzięcia).

Ogólnie rzecz biorąc, cele rozwoju Gminy Łomianki wynikają z dwóch podstawowych przesłanek, a mianowicie:

- konieczności eliminowania słabych stron Gminy (barier oraz ograniczeń i dysproporcji rozwojowych) lub chociażby łagodzenia ich negatywnych skutków dla mieszkańców, gospodarki lokalnej i środowiska przyrodniczego,
- konieczności tworzenia warunków (podstaw) dla zaspokajania różnorodnych potrzeb społecznych i gospodarczych w przyszłości, czyli tworzenia nowych impulsów (możliwości) rozwojowych Gminy, aby następował stały wzrost jej atrakcyjności osadniczej, gospodarczej i turystyczno-rekreacyjnej.

2. Misja rozwoju (generalny cel kierunkowy) i cele strategiczne

Przystępując do formułowania generalnego celu kierunkowego, celów strategicznych, a następnie celów operacyjnych rozwoju Gminy Łomianki wzięto pod uwagę:

- obecny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego i stopień zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy,
- wyniki analizy uwarunkowań rozwoju, zwłaszcza zagrożeń tkwiących w otoczeniu oraz słabych stron Gminy,
- strategiczne problemy rozwojowe wymagające podjęcia działań naprawczych.

Umożliwiło to wskazanie zwłaszcza tych problemów, które mogą utrudniać lub hamować dalszy rozwój Gminy. Wzięto także pod uwagę możliwości pozyskiwania przez Gminę środków pomocowych Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na współfinansowanie realizacji zadań gminnych. Stąd też, przy formułowaniu celów rozwoju Gminy Łomianki uwzględniono ustalenia zawarte w:

- Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności),
- Programach Operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki i Innowacyjna Gospodarka,
- Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku (aktualizacja),
- Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013,
- Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Strategii Rozwoju Powiatu Warszawskiego-Zachodniego do 2015 roku.

Formułując misję rozwoju (generalny cel kierunkowy) i cele rozwoju (strategiczne i operacyjne) Gminy Łomianki wskazywano na **KONIECZNOŚĆ TWORZENIA PODSTAW DO TRWAŁEGO I WIELOFUNKCYJNEGO JEJ ROZWOJU W OPARCIU O POSIADANE ZASOBY LUDZKIE, GOSPODARCZE, EKOLOGICZNE, PRZESTRZENNE I FINANSOWE**. Działania w tym względzie będą koncentrować się w trzech współzależnych względem siebie obszarach:

OBSZAR I - Stały wzrost poziomu zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców w sferze infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, oczyszczanie ścieków, gospodarka odpadami, drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą, transport publiczny) i społecznej (oświata, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, kultura i sztuka, sport i rekreacja, bezpieczeństwo publiczne, mieszkalnictwo komunalne) – *efekt działań: wzrost jakości życia mieszkańców Gminy*,

OBSZAR II - Tworzenie jak najlepszych warunków dla osiedlania się nowych mieszkańców dalszego rozwoju istniejących, jak i lokalizowania się nowych podmiotów gospodarczych, a także wspierania rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjno-wypoczynkowych – *efekt działań: trwały i bezpieczny ekologicznie rozwój gospodarczy oraz wzrost atrakcyjności lokalizacyjnej Gminy w otoczeniu*,

OBSZAR III - Osiągnięcie europejskich standardów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego (norm zawartych w Dyrektywach Unii Europejskiej i polskim prawodawstwie) – *efekt działań: zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom Gminy*.

Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowano misję rozwoju (generalny cel kierunkowy) i strategiczne cele rozwoju Gminy Łomianki:

Misja rozwoju (generalny cel kierunkowy):

ŁOMIANKI, GMINĄ O WZRASTAJĄCEJ RANDZE W RAMACH AGLOMERACJI WARSZAWSKIEJ, ZAPEWNIĄCĄ STAŁĄ POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, CHRONIĄCĄ WALORY I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, WSPIERAJĄCĄ DALSZY ROZWÓJ FUNKCJI OSADNICZEJ, GOSPODARCZEJ I REKREACYJNEJ ZGODNIE Z ZASADAMI: ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU, RACJONALNEGO GOSPODAROWANIA I PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Strategiczne cele rozwoju:

Sfera infrastruktury technicznej

Likwidacja niedoborów w infrastrukturze komunalnej oraz usprawnienie powiązań transportowych z otoczeniem

Sfera gospodarcza

Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej

Sfera społeczna

Rozwój usług społecznych oraz wspieranie działań integracyjnych i prospołecznych mieszkańców

Sfera ekologiczno-przestrzenna

Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzenne

Z przyjętych strategicznych celów rozwoju wynika, że deklarowaną intencją Władz Gminy Łomianki jest dążenie do tego, aby stawała się ona w coraz większym stopniu gminą nowoczesną, zamożną oraz atrakcyjną do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także potrafiącą sprostać wymogom Unii Europejskiej.

Część VI

Strategiczne programy działań realizacyjnych Gminy Łomianki

STRATEGICZNE PROGRAMY DZIAŁAŃ REALIZACYJNYCH stanowią podstawę sukcesywnej realizacji misji rozwoju (generalnego celu kierunkowego) i strategicznych celów rozwoju Gminy Łomianki. Zawierają one:

- po pierwsze - zestaw CELÓW OPERACYJNYCH, określających poszczególne problemy, jakie powinny być rozwiązane, aby zrealizować zdefiniowane cele strategiczne,
- po drugie - zestaw KIERUNKÓW DZIAŁAŃ (PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ), które winny być zrealizowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych - określają one sposoby osiągnięcia przyjętych celów strategicznych i misji rozwoju (generalnego celu kierunkowego).

Z punktu widzenia kompetencyjnego zadania zapisane w STRATEGICZNYCH PROGRAMACH DZIAŁAŃ REALIZACYJNYCH można podzielić na ZADANIA WŁASNE, za realizację których są odpowiedzialne z mocy prawa Władze Gminy Łomianki oraz POZOSTAŁE ZADANIA, za realizację których odpowiedzialne są inne podmioty decyzyjne (np. władze powiatu warszawskiego-zachodniego, władze województwa mazowieckiego, administracja rządowa, spółki skarbu państwa, itd.).

W przypadku zadań wykraczających poza ustawowe kompetencje Władz Gminy Łomianki, ich rola będzie koncentrowała się na:

- prowadzeniu działań inspirujących, stymulujących i wspierających realizację określonych zadań,
- współpracy oraz pomocy organizacyjnej i kadrowej przy realizacji określonych zadań,
- współfinansowaniu określonych zadań,
- wpływaniu na stosowne podmioty decyzyjne i monitorowaniu ich, aby zrealizowały one zadania przypisane im z mocy prawa.

Należy zaznaczyć, że podstawowym czynnikiem ograniczającym skalę i tempo rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych i ekologiczno-przestrzennych, występujących obecnie na terenie Gminy Łomianki jest niestety znaczący niedobór środków finansowych, zarówno w budżecie Gminy, jak i w budżecie państwa, województwa mazowieckiego i powiatu warszawskiego-zachodniego w stosunku do występujących potrzeb. Ograniczone są także możliwości korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej (wielkość środków finansowych przyznanych Polsce, a także wymagany jest wkład własny).

W konsekwencji sformułowano następujące strategiczne programy działań realizacyjnych Gminy Łomianki:

1. SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA,
2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ŁĄD PRZESTRZENNY,
3. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA I ODPADAMI KOMUNALNYMI,
4. DROGI I TRANSPORT PUBLICZNY,
5. USŁUGI SPOŁECZNE,
6. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA.

2. Cele operacyjne i kierunki działań realizacyjnych

Strategiczny program działań realizacyjnych:

Społeczeństwo obywatelskie i komunikacja społeczna

<p><i>Cel operacyjny:</i> Organizacyjne i finansowe wsparcie działań na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej</p>
<p><i>Kierunki działań</i></p>
<p>Integracja i konsolidacja mieszkańców wokół działań na rzecz realizacji ustaleń STRATEGII.</p>
<p>Prowadzenie cyklicznych szkoleń oraz doradztwa w zakresie tworzenia inicjatyw obywatelskich.</p>
<p>Zorganizowanie internetowej „giełdy” inicjatyw społeczno-gospodarczych jako formy aktywizacji oraz integracji mieszkańców, organizacji i instytucji na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów lokalnych.</p>
<p>Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury informatycznej, jako płaszczyzny komunikacji mieszkańców z Władzami Gminy. Utworzenie płaszczyzny dialogu i współpracy Władz Gminy z podmiotami gospodarczymi.</p>
<p>Utworzenie Rady Konsultacyjnej przy Burmistrzu Łomianek o charakterze doradczym w zakresie infrastruktury technicznej, oświaty, kultury, itp.</p>
<p>Utworzenie pod patronatem Władz Gminy - Rady Młodych.</p>
<p>Partnerska współpraca Władz Gminy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi ośrodkami religijnymi.</p>
<p>Zorganizowanie przy Urzędzie Miejskim punktu wspierania organizacji pozarządowych lub w zakresie organizacyjno-prawnym, rachunkowo-księgowym oraz pozyskiwania środków finansowych na działalność statutową.</p>

Organizowanie cyklicznych imprez o charakterze integrującym społeczność lokalną.

Utworzenie świetlic (klubów), placów zabaw dla dzieci i młodzieży w osiedlach oraz sołectwach.

Wspieranie lokalnych inicjatyw kultywowania dziedzictwa narodowego.

Strategiczny program działań realizacyjnych:

Środowisko przyrodnicze i ład przestrzenny

Cel operacyjny:

Systematyczne prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji proekologicznego stylu życia wśród społeczności lokalnej

Kierunki działań

Upowszechnianie rzetelnej wiedzy o stanie środowiska przyrodniczego Gminy, jego walorach, zasobach i głównych zagrożeniach.

Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców Gminy w miejscu ich zamieszkania i wypoczynku.

Systematyczna edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży w szkołach.

Integracja społeczności lokalnej wokół programu poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz utworzenie lokalnego lobby na rzecz jego skutecznej realizacji.

Cel operacyjny:

Pełna ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego

Kierunki działań

Opracowanie programu ochrony środowiska dla Gminy.

Ochrona przed zabudową i dewastacją terenów cennych przyrodniczo oraz zapewnienie prawidłowego funkcjonowania istniejących ekosystemów, w tym zwłaszcza doliny Wisły.

Organizowanie i wspieranie działań w zakresie ograniczania uciążliwości zanieczyszczeń i hałasu występujących wzdłuż dróg kołowych o dużym natężeniu ruchu (m.in. wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej, wałów ziemnych, ekranów dźwiękochłonnych).

Podjęcie działań w kierunku wymiany pokryć dachowych zawierających azbest.

Wzmocnienie egzekwowania przestrzegania istniejących przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska od mieszkańców i podmiotów gospodarczych.

Poprawa estetyki i czystości w Gminie.

Rozwijanie stałej współpracy z sąsiednimi gminami, w tym z m.st. Warszawa, powiatem warszawskim-zachodnim i poszczególnymi gminami wchodzącymi w jego skład, w celu koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego.

Cel operacyjny:

Planowe i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni

Kierunki działań

Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów tego wymagających.

Tworzenie gminnego zasobu gruntów przeznaczonego na realizację przedsięwzięć celu publicznego.

Zagospodarowanie obszaru Gminy bez naruszania cennych ekosystemów - konieczność określenia granic ekspansji urbanizacyjnej i gospodarczej oraz kontrola tego procesu.

Uporządkowanie przestrzenne terenów urbanizujących się, poprzez wyznaczenie i rozdzielenie terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą od terenów mieszkaniowych.

Porządkowanie i sanacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

Ograniczanie rozpraszania zabudowy mieszkaniowej poprzez przyjęcie zasady dogęszczania istniejących jednostek osadniczych. Preferowanie rozwoju osadnictwa na terenach wyposażonych w infrastrukturę techniczną.

Sukcesywne uzbrajanie terenów pod nową działalność gospodarczą i nowe budownictwo mieszkaniowe.

Stworzenie ogólnogminnego centrum administracyjnego (Ratusz) i usługowego w Łomiankach (pomiędzy ul. Fabryczną i ul. Wiślaną).

Strategiczny program działań realizacyjnych:

Gospodarka wodno-ściekowa i odpadami komunalnymi

Cel operacyjny:

Dostarczenie mieszkańcom wody pitnej o dobrych parametrach jakościowych

Kierunki działań

Modernizacja istniejącego ujęcia wody zasilającego wodociągi gminne (zwiększenie jego zdolności produkcyjnych) oraz rozbudowa stacji uzdatniania wody.

Zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla przyszłego systemu wodociągowego; budowa nowego ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania wody, ew. możliwość komunalizacji i modernizacji istniejących instalacji, nie będących obecnie własnością Gminy.

Likwidacja niedoborów w zakresie sieci wodociągowej.

Stworzenie warunków do zaopatrzenia w wodę zachodnich krańców gminy z sieci wodociągowej gminy Czosnów.

Cel operacyjny:

Rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej

Kierunki działań

Likwidacja niedoborów w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej w granicach aglomeracji.

Budowa kanalizacji deszczowej w mieście.

Budowa nowoczesnych przydomowych oczyszczalni ścieków i zgodnych z projektem technicznym szczelnych szamb na terenach, które nie będą objęte systemem kanalizacji sanitarnej.

Modernizacja i rozbudowa istniejącej gminnej oczyszczalni ścieków, w miarę rozwoju systemu wodno-kanalizacyjnego budowa nowej oczyszczalni ścieków.

Cel operacyjny:

Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami komunalnymi

Kierunki działań

Opracowanie planu gospodarki odpadami komunalnymi dla Gminy.

Prowadzenie akcji edukacyjnej wśród mieszkańców Gminy na temat selektywnej zbiórki odpadów stałych i negatywnych konsekwencji dla środowiska przyrodniczego wynikających z niewłaściwego z nimi postępowania.

Upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów stałych – segregacja odpadów w miejscach ich powstawania (u źródła) i w wyznaczonych punktach na terenie Gminy.

Współpraca z gminami sąsiednimi, władzami powiatu warszawskiego-zachodniego i województwa mazowieckiego w zakresie gromadzenia, recyklingu, bezpiecznego utylizowania i składowania odpadów komunalnych.

Strategiczny program działań realizacyjnych:

Drogi i transport publiczny

Cel operacyjny:

Prowadzenie działań stymulujących i wspierających ponadgminne inwestycje transportowe

Kierunki działań

Wspieranie działań na rzecz polepszenia powiązań transportowych Gminy z otoczeniem, w tym z Warszawą, np. transport szynowy jako rozwiązanie alternatywne dla ruchu samochodowego.

Modernizacja istniejącej drogi krajowej Nr 7 (ul Kolejowa) wraz z budową urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i samochodów.

Modernizacja dróg powiatowych wraz z budową urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i samochodów.

Cel operacyjny:

Poprawa standardu gminnego układu drogowego

Kierunki działań

Modernizacja istniejących dróg gminnych, w tym w pierwszej kolejności dróg zbiorczych (strategicznych) oraz dróg ewakuacyjnych (dojazdy do wału przeciwpowodziowego Wisły). Uporządkowanie stanów własnościowych dróg gminnych.

Budowa i modernizacja urządzeń infrastrukturalnych zapewniających poprawę bezpieczeństwa ruchu samochodowego i pieszych - chodniki, oświetlenie uliczne, ścieżki rowerowe, sygnalizacja świetlna, przejścia dla pieszych, „spowalniacze ruchu”.

Cel operacyjny:**Poprawa obsługi mieszkańców komunikacją publiczną***Kierunki działań*

Zapewnienie poszczególnym osiedlom i miejscowościom powiązań transportem publicznym (wewnętrznych i z otoczeniem) - na bazie KMŁ Spółka z o.o.

Dokapitalizowanie Spółki z o.o. na zakup taboru.

Wykonanie opracowania porównującego koszty obsługi mieszkańców przez Spółkę i innego przewoźnika np. ZTM

Wspieranie działań na rzecz powiązania Gminy Łomianki z Warszawą komunikacją szynową.

Tworzenie nowych połączeń z Warszawą we współpracy z innymi przewoźnikami np. ZTM

*Strategiczny program działań realizacyjnych:***Usługi społeczne****Cel operacyjny:****Poprawa warunków i jakości nauczania w gminnych placówkach oświatowych***Kierunki działań*

Stałe doskonalenie programów nauczania w szkołach gminnych oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre pedagogiczną.

Zwiększenie ilości miejsc w przedszkolach gminnych oraz wspieranie powstawania placówek niepublicznych.

Rozbudowa i modernizacja obiektów szkolnych - Szkoła Podstawowa w Dziekanowie Polskim, Szkoła Podstawowa w Łomiankach, Zespół Szkół w Dziekanowie Leśnym.

Budowa Szkoły Podstawowej.

Doposażenie gminnych placówek oświatowych w nowoczesne pomoce dydaktyczne.

Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Cel operacyjny:**Poprawa warunków upowszechniania kultury***Kierunki działań*

Budowa Domu Kultury w Łomiankach

Remont budynku Domu Kultury os. Buraków, remont świetlicy w Dąbrowie Leśnej oraz budowa świetlic w Dziekanowie Leśnym i Dziekanowie Polskim.

Modernizacja budynku Biblioteki Publicznej w Łomiankach.

Wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej mieszkańców, stowarzyszeń i zespołów.

Cel operacyjny:

Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

Kierunki działań

Utworzenie systemu monitoringu wizyjnego miejsc niebezpiecznych na terenie Gminy.

Zakupy sprzętu i wyposażenia dla potrzeb Straży Miejskiej.

Wspieranie działań Policji na terenie Gminy (patrole prewencyjne, wyposażenie Komisariatu) na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego.

Cel operacyjny:

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań

Systematyczne działania w zakresie profilaktyki uzależnień i edukacji rodzin dotkniętych tym problemem.

Utworzenie wolontariatu przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, przy współdziałaniu parafii i organizacji charytatywnych - pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Tworzenie systemu pomocy sąsiedzkiej dla osób potrzebujących.

Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.

Uruchomienie gminnego centrum wsparcia i informacji dla osób niepełnosprawnych (rehabilitacja, pomoc medyczna, informacja o możliwościach aktywizacji zawodowej).

Modernizacja istniejących i budowa nowych budynków z lokalami komunalnymi, w tym socjalnymi.

Cel operacyjny:

Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Kierunki działań

Rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowego w szkołach oraz ogólnodostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Organizacja imprez sportowych dla mieszkańców - zawody osiedlowe i międzyosiedlowe oraz ogólnogminne, w tym także dla osób niepełnosprawnych.

Wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych Gminy dla aktywizacji funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Rozbudowa Integracyjnego Centrum Dydaktyczno-Sportowego w Łomiankach.

Cel operacyjny:

Poprawa opieki zdrowotnej mieszkańców

Kierunki działań

Działania na rzecz poprawy stanu i zwiększenia liczby placówek podstawowej opieki medycznej na terenie Gminy.

Działania na rzecz poprawy dostępu mieszkańców do specjalistycznej opieki medycznej (lekarzy specjalistów).

Działania na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Strategiczny program działań realizacyjnych:

Administracja samorządowa

Cel operacyjny:

Poprawa jakości pracy Urzędu Miejskiego

Kierunki działań

Uzyskanie certyfikacji jakości pracy z serii ISO 9000 przez Urząd Miejski.

Dostosowanie struktur organizacyjnych Urzędu Gminy do zasad i wymogów zarządzania strategicznego.

Tworzenie zintegrowanego systemu informacyjnego.

Rozbudowa Systemu Informacji Przestrzennej Łomianek.

Wdrożenie elektronicznego systemu obiegu dokumentów z modułami dostępnymi dla mieszkańców.

Zakupy inwestycyjne Urzędu Gminy, w tym stała modernizacja sprzętu i oprogramowania komputerowego.

Budowa Ratusza.

Stworzenie ogólnodostępnych gminnych punktów dostępu do Internetu (e-społeczeństwo).

3. Priorytetowe kierunki działań

STRATEGIA określa zestaw celów i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć) na cały okres jej obowiązywania, tj. do 2020 roku. Należy podkreślić, że w najbliższych kilku latach nie należy spodziewać się radykalnego wzrostu dochodów budżetu Gminy Łomianki. Nie ma też co liczyć na znaczny wzrost środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa. Realną szansą na pozyskanie dodatkowych środków są fundusze pomocowe Unii Europejskiej. Jednak nie jest to „pieniądz łatwy do pozyskania”. Trzeba bowiem spełnić szereg wymogów formalnych i merytorycznych, a także mieć zabezpieczony udział własny w kosztach danej inwestycji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Władze Gminy Łomianki określiły priorytetowe kierunki działań, które z punktu widzenia zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców będą miały strategiczne znaczenie i zarazem mają realne szanse na pozyskanie środków pomocowych Unii Europejskiej na współfinansowanie ich realizacji. Chodzi tu przede wszystkim o likwidację najbardziej dokuczliwych dla mieszkańców niedoborów ilościowych i jakościowych w sferze: infrastruktury technicznej i społecznej.

Stąd też, do priorytetów zaliczono przede wszystkim te kierunki działań (planowane przedsięwzięcia), których realizacja sprzyjać będzie:

Dostarczeniu mieszkańcom Gminy wody pitnej o dobrych parametrach jakościowych - budowa sieci wodociągowej.

Rozwiązaniu problemu gospodarki ściekowej - budowa sieci kanalizacji sanitarnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej.

Poprawie standardu obsługi komunikacyjnej - budowa i modernizacja dróg gminnych wraz z chodnikami, utwardzonymi pobocznymi, oświetleniem ulicznym, ścieżkami rowerowymi, a także urządzeniami służącymi poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego (przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna, urządzenia do uspokajania ruchu strefy osiedlowe z priorytetem ruchu pieszego) oraz rozwój transportu publicznego.

Likwidacji niedoboru miejsc w przedszkolach. Zabezpieczeniu jak najlepszych warunków nauczania w szkołach gminnych, upowszechniania kultury oraz rozwoju sportu i rekreacji.

Oczywiście, w miarę poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej i stanu finansów publicznych w kraju, a także sytuacji finansowej budżetu Gminy Łomianki zakres realizacji celów operacyjnych i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć) będzie ulegał zwiększeniu.

CZĘŚĆ VII

SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY ŁOMIANKI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI RZĄDU RP I WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2007-2013

Z dniem wejścia Polski do Unii Europejskiej sektor publiczny, w tym jednostki samorządu terytorialnego ma możliwość pełnego korzystania z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (fundusze strukturalne i Fundusz Spójności). Podstawowym ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów Unii Europejskiej. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w Unii Europejskiej.

Do pozyskania dofinansowania w ramach pomocy z funduszy Unii Europejskiej w latach 2007-2013 konieczne jest przygotowanie odpowiedniej dokumentacji. Jej zawartość będzie zależna od rodzaju projektu inwestycyjnego oraz funduszu, z którego będzie on współfinansowany. W każdym z przypadków musi zawierać ona wniosek oraz w zależności od programu - studium wykonalności projektu (inwestycji) i raport o oddziaływaniu na środowisko. Dokumenty te będą następnie składane w odpowiedniej jednostce zarządzającej lub pośredniczącej w zależności od wybranego programu.

Jednak warunkiem wstępnym ubiegania się o dofinansowanie inwestycji gminnych przewidzianych do realizacji przez władze polskich gmin, w tym Gminy Łomianki z funduszy pomocowych Unii Europejskiej jest zapewnienie spójności celów jej rozwoju i kierunków działań z zapisami zawartymi w dokumentach strategicznych rządu RP i województwa mazowieckiego na lata 2007-2013. Spójność tę prezentuje poniższe zestawienie:

Cel strategiczny Gminy Łomianki:

Likwidacja niedoborów w infrastrukturze komunalnej oraz usprawnienie powiązań transportowych z otoczeniem

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

Obszary działań (infrastruktura techniczna):

- Transportowa,
- Mieszkaniowa i przygotowanie terenów pod inwestycje,
- Teleinformatyczna, Energetyki.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 NA RZECZ WZROSTU I ZATRUDNIENIA (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI)

Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2020 ROKU

Cel pośredni 3: Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy.

Kierunki działań:

3.1. Wzmocnienie powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

3.2. Rozwój i poprawa standardów infrastruktury technicznej.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2007-2013

Priorytet III: Regionalny system transportowy.

Cel główny: Poprawa spójności komunikacyjnej i przestrzennej województwa mazowieckiego oraz wspomaganie dyfuzji procesów rozwojowych z głównego ośrodka regionu - Warszawy oraz z ośrodków subregionalnych na pozostałe obszary województwa.

Cele szczegółowe:

- Poprawa standardu i jakości regionalnej sieci drogowej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- Poprawa dostępności i jakości usług w zakresie regionalnego transportu publicznego.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO:

Oś priorytetowa 1: Gospodarka wodno-ściekowa.

Oś priorytetowa: 2: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013:

Oś 3 (priorytetowy kierunek wsparcia obszarów wiejskich UE): Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej.

Cel strategiczny Gminy Łomianki:

Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.

Obszary działań:

- Rozwój przedsiębiorczości,
- Rozwój sektora usług,
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego przez informatyzację relacji biznesu i administracji publicznej.

Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.

Obszary działań:

- Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,

- Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIENIA 2007-2013 NA RZECZ WZROSTU I ZATRUDNIENIA (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI)

Cel horyzontalny 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2020 ROKU

Cel pośredni 2: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.

Kierunki działań:

2.1. Rozwój MŚP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności.

2.2. Wspieranie instytucji otoczenia biznesu.

Cel pośredni 5: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu.

Kierunek działań:

5.2. Poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2007-2013

Priorytet I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu.

Cel główny: Poprawa konkurencyjności Mazowsza poprzez tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Cel szczegółowy:

- Poprawa infrastruktury technicznej oraz instytucjonalnej poprzez wykorzystanie endogenicznego potencjału, w tym atrakcyjnego położenia regionu i rezerw terenowych dla inwestycji.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013:

Oś 3 (priorytetowy kierunek wsparcia obszarów wiejskich UE): Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej.

Cel strategiczny Gminy Łomianki:

Rozwój usług społecznych oraz wspieranie działań integracyjnych i prospołecznych mieszkańców

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

Obszary działań (infrastruktura społeczna):

- Edukacji,
- Socjalna i ochrony zdrowia,
- Kultury, turystyki i sportu.

Priorytet 4: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.

Obszary działań:

- Budowa oraz utrzymanie wiarygodnej, zasługującej na społeczne zaufanie i sprawnej władzy publicznej,
- Przeciwdziałanie korupcji,
- Promocja aktywnej polityki społecznej, w tym prorodzinnej,
- Wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych,
- Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 NA RZECZ WZROSTU I ZATRUDNIENIA (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI)

Cel horyzontalny 1: Poprawa funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.

Cel horyzontalny 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.

Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2020 ROKU:

Cel pośredni: Rozwój kapitału społecznego.

Kierunki działań:

- 1.1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacji.
- 1.2. Wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr.
- 1.4. Podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń społecznych.
- 1.6. Intensyfikacja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
- 1.7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Cel pośredni: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu.

- 5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej.
- 5.4. Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2007-2013

Priorytet II: Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza.

Cel główny: Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez wsparcie przedsięwzięć wynikających ze Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013.

Cele szczegółowe:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu.
- Rozwój e-usług dla obywateli.

Kategorie interwencji:

- 11 - Technologie informacyjne i komunikacyjne,
- 13 - Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja, itp.).

Priorytet VI: Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji.

Cel główny: Wzrost znaczenia turystyki jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

Cel szczegółowy:

- Poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności kultury.

Kategorie interwencji:

58 - Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

59 - Rozwój infrastruktury kulturalnej.

Priorytet VII: Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego.

Cel główny: Poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym.

Cele szczegółowe:

- Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej.
- Poprawa dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej.
- Poprawa dostępności i jakości infrastruktury pomocy społecznej.

Kategorie interwencji:

75 - Infrastruktura oświaty,

76 - Infrastruktura ochrony zdrowia,

77 - Infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza,

79 - Pozostała infrastruktura społeczna.

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI:

Priorytet V: Dobre rządzenie

Cel szczegółowy 1: Poprawa zdolności regulacyjnych administracji publicznej.

Działanie: Wzmacnianie zdolności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie stanowienia aktów prawa miejscowego oraz aktów administracyjnych.

Cel szczegółowy 3: Modernizacja procesów zarządzania w administracji publicznej i wymiarze sprawiedliwości.

Działanie: Wzmacnianie zdolności w zakresie opracowywania i wdrażania polityk, strategii i programów (od etapu projektowania po ewaluację), w szczególności o zasięgu regionalnym i lokalnym opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Działanie: Wzmocnienie komórek w urzędach odpowiedzialnych za monitorowanie i ewaluację polityk i strategii, w szczególności w urzędach na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Działanie: Wdrażanie usprawnień zarządczych w urzędach administracji rządowej i samorządowej na poziomie całej organizacji.

Działanie: Podnoszenie jakości usług publicznych świadczonych przez urzędy jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności poprzez upowszechnienie standardów obsługi klienta, tworzenie biur obsługi klienta.

Cel szczegółowy 4: Budowa potencjału partnerów społecznych i organizacji pozarządowych ukierunkowana na wzmocnienie ich aktywnego uczestnictwa w procesie realizacji Strategii Lizbońskiej.

Działanie: Wzmocnienie szeroko rozumianych konsultacji społecznych, dotyczących regulacji prawnych i uzgadniania polityk publicznych, w tym konsultacji dokonywanych drogą elektroniczną.

Działanie: Upowszechnianie współpracy w zakresie uzgadniania polityk publicznych pomiędzy administracją publiczną i partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi.

Działanie: Wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy administracji publicznej z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi.

Działanie: Tworzenie regionalnych i lokalnych centrów informacji i wspomaganie organizacji pozarządowych oraz wsparcie działalności nowo utworzonych oraz już istniejących centrów w zakresie pomocy doradczo-szkoleniowej dla organizacji pozarządowych.

PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNA GOSPODARKA:

Osłowa priorytetowa 8. Społeczeństwo informacyjne - zwiększanie innowacyjności gospodarki.

Cel: Stymulowanie rozwoju gospodarki elektronicznej poprzez wspieranie tworzenia nowych, innowacyjnych e-Usług, innowacyjnych rozwiązań elektronicznego biznesu oraz zmniejszanie technologicznych, ekonomicznych i materialnych barier wykorzystywania e-Usług w społeczeństwie.

Typ projektu: Wspieranie działań z zakresu e-Integracji poprzez wspieranie dostępu obywateli do szerokopasmowego Internetu.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013:

Osłowa 3 (priorytetowy kierunek wsparcia obszarów wiejskich UE): Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki.

Osłowa 4 (priorytetowy kierunek wsparcia obszarów wiejskich UE): LEADER - aktywizacja społeczności wiejskiej poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw (realizowane jest to przez Lokalne Grupy Działania).

Cel strategiczny Gminy Łomianki:

Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzenne

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

Obszar działania (infrastruktura techniczna):

- Ochrona środowiska.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 NA RZECZ WZROSTU I ZATRUDNIENIA (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI)

Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2020 ROKU

Cel pośredni 3: Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy.

Kierunki działań:

- 3.3. Przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego OMW.
- 3.4. Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu stolicy i jej otoczeniu.
- 3.5. Stymulowanie rozwoju m. st. Warszawy i obszaru metropolitalnego poprzez policentryczny rozwój przestrzenny i ożywienie funkcji centrotwórczych.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2007-2013

Priorytet IV: Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka.

Cel główny: Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa mazowieckiego.

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, wód i gleb oraz przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom,
- Zachowanie bioróżnorodności.

Kategorie interwencji:

- 44 - Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi,
- 45 - Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną,
- 46 - Oczyszczanie ścieków,
- 47 - Jakość powietrza,
- 48 - Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
- 50 - Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów,
- 51 - Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000),
53. Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi),
54. Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobieganie zagrożeniom.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013:

Oś 2 (priorytetowy kierunek wsparcia obszarów wiejskich UE): Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich.

Podsumowując należy stwierdzić, że zapisy celów rozwoju i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć) Gminy Łomianki są kompatybilne z zapisami wyżej wymienionych dokumentów strategicznych. Stanowi to wstępną merytoryczną podstawę do ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej na współfinansowanie zadań gminnych. Stanowi to również podstawę do nawiązywania i rozwoju współpracy w władzami samorządowymi województwa mazowieckiego, m.st. Warszawy, powiatu warszawskiego-zachodniego i poszczególnych gmin, wchodzących w jego skład przy rozwiązywaniu wspólnych problemów.

CZĘŚĆ VIII

KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ SKUTECZNEJ REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII

Realizacja ustaleń Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Łomianki do 2020 roku będzie przebiegała zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi i zakresem kompetencji gminy oraz pozostałych podmiotów włączonych w proces jej operacjonalizacji. Skuteczna realizacja ustaleń zawartych w STRATEGII zależna będzie od dwojakiego rodzaju uwarunkowań:

1. **ZEWNĘTRZNYCH**, tkwiących w otoczeniu (międzynarodowym, w tym w Unii Europejskiej, krajowym i wojewódzkim oraz m.st. Warszawy), na które Władze Gminy Łomianki nie mają praktycznie żadnego wpływu. Otoczenie jest bardzo zmienne i dynamicznie przekształcające się, zaś zdarzenia i procesy w nim zachodzące są w wielu przypadkach trudno przewidywalne (np. podstawy prawno-finansowe funkcjonowania samorządu terytorialnego, koniunktura gospodarcza w kraju i zagranicą, zasobność budżetu państwa, dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej, itp.). Uwarunkowania zewnętrzne mogą więc być bądź czynnikami stymulującymi, bądź ograniczającymi skuteczność realizacji ustaleń STRATEGII. Niestety trudno jest przewidzieć, jaki będzie bilans tych oddziaływań - czy korzystny, czy też niekorzystny dla Gminy. Szczególnie należy zwracać uwagę na możliwe do wystąpienia zagrożenia utrudniające osiągnięcie zamierzonych celów rozwoju Gminy Łomianki. Do podstawowych z nich zaliczyć należy:

- **RYZIKO INSTYTUCJONALNO-PRAWNE** związane jest z wprowadzeniem zmian regulacji prawnych, finansowych i podatkowych skutkujących negatywnym wpływem na poziom dochodów gmin, bądź też dodatkowymi zadaniami nałożonymi na gminy bez odpowiedniego zabezpieczenia środków finansowych z budżetu państwa na ich realizację - w efekcie wzrosną nakłady na wydatki bieżące kosztem nakładów na inwestycje,
- **RYZIKO NIESTABILNOŚCI GOSPODARCZEJ** związane jest z pogorszeniem się sytuacji gospodarczej kraju, wzrostem inflacji i oprocentowania kredytów bankowych oraz rozmiarów bezrobocia - w rezultacie zmniejszą się dochody budżetowe gmin i wzrosną obciążenia z tytułu spłat kredytów,
- **RYZIKO BRAKU ZAKŁADANYCH ZEWNĘTRZNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA** - związane jest przede wszystkim ze środkami pomocowymi Unii Europejskiej, których - mimo spełnienia wszelkich wymogów formalnych i merytorycznych - Gmina Łomianki może nie otrzymać - w rezultacie trzeba będzie ograniczać zakres zadań realizacyjnych, w tym inwestycyjnych zapisanych w STRATEGII.

2. WEWNĘTRZNYCH, na które Władze Gminy Łomianki mają bezpośredni wpływ. Generalnie rzecz biorąc, skuteczna realizacja ustaleń Strategii wymagać będzie aktywnych, systematycznych oraz skoordynowanych działań obecnych i przyszłych Władz Gminy Łomianki, pracowników urzędu miejskiego, gminnych jednostek organizacyjnych, sołtysów i rad sołeckich, przewodniczących zarządów i rad osiedli na rzecz urzeczywistnienia ustaleń STRATEGII. W wielu przypadkach będą to działania pionierskie, często rozłożone na wiele lat, trudne i skomplikowane, zwłaszcza jeśli chodzi o zmianę mentalności, postaw i systemu wartości mieszkańców, czy zaktywizowanie i zintegrowanie społeczności lokalnej na rzecz wspólnego rozwiązywania problemów, zgodnie z powiedzeniem: „jeśli sami sobie nie pomożemy, to nikt nam nie pomoże”.

Do podstawowych kierunków działań Władz Gminy Łomianki na rzecz skutecznej realizacji ustaleń Strategii (uwarunkowania wewnętrzne) zaliczyć należy:

1. Doskonalenie struktur organizacyjnych i procedur postępowania administracyjnego Urzędu Miejskiego w Łomiankach

Działania w tym względzie winny być skierowane zarówno w stosunku do normalnego, rutynowego działania administracyjnego, które musi odpowiadać oczekiwaniom mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, jak i działań związanych z realizacją ustaleń strategicznych. Muszą one charakteryzować się brakiem rutynowości i biurokratyzmu, co wymaga pozytywnego nastawienia ze strony wszystkich pracowników Urzędu Miejskiego i krótkich terminów przy załatwianiu wszelkich spraw interesantów.

Niezbędne jest także stworzenie systemu informacji o zjawiskach i procesach dokonujących się na terenie Gminy, przez który należy rozumieć zintegrowany zespół ludzi, środków oraz metod (programów) zbierania, przechowywania, przetwarzania, aktualizowania niezbędnych danych potrzebnych Władzom Gminy Łomianki do podejmowania decyzji dotyczących aktualizowania, modyfikowania oraz monitorowania i kontroli realizacji ustaleń STRATEGII. Jeśli tak rozumiany system ma być skuteczny, nie może ograniczać się wyłącznie do gromadzenia informacji, lecz musi także zapewniać stałą i merytoryczną ich analizę. Stąd też przy jego organizowaniu muszą być spełnione następujące warunki:

- dostarczanie informacji kompleksowych oraz aktualnych w celu ich skutecznego i efektywnego wykorzystania,
- umożliwienie stałego monitorowania stanu istniejącego, silnych i słabych stron Gminy, warunków życia mieszkańców, gospodarki lokalnej, stanu zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego i ochrony dziedzictwa kulturowego, itp.,
- zapewnienie wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Gminy oraz między kierownictwem a pracownikami,
- umożliwienie wczesnego rozpoznania nadchodzących zmian tkwiących w otoczeniu Gminy (szanse i zagrożenia rozwojowe),
- umożliwienie monitorowania oraz kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii.

Tak rozumiany system informacji musi obejmować poszczególne sfery funkcjonalne Gminy, tj. społeczną, gospodarczą, ekologiczną, przestrzenną, infrastrukturalną i finansową, wszystkie szczeble kierowania i poziomy decyzyjne, a także wzajemne relacje Gmina Łomianki i jej otoczenie.

W tym kontekście, korzystnym będzie przystąpienie do procedury mającej na celu uzyskanie przez Urząd Miejski w Łomiankach MIĘDZYNARODOWEGO CERTYFIKATU (ZNAKU) JAKOŚCI Z SERII ISO 9000. Uzyskanie tego certyfikatu będzie wymagało:

- modyfikacji struktury organizacyjnej i koordynacji poziomej działań poszczególnych komórek Urzędu Miejskiego,
- podniesienia kwalifikacji zawodowych pracowników Urzędu Miejskiego i ich sprawności administracyjnej w obsłudze interesantów (mieszkańcy, istniejące podmioty gospodarcze, potencjalni inwestorzy),
- racjonalnego, oszczędnego i efektywnego zarządzania posiadanymi zasobami finansowymi i mieniem komunalnym, a także zagospodarowania przestrzeni Gminy,
- utworzenia zintegrowanego systemu informacji o zjawiskach społeczno-gospodarczych, stanie ochrony środowiska przyrodniczego i zagospodarowania przestrzeni, strukturze własności terenów, itp.,
- podniesienia standardu obsługi technicznej Urzędu Miejskiego, w tym sprzętu komputerowego wraz z odpowiednim oprogramowaniem.

Uzyskanie przez Urząd Miejski w Łomiankach międzynarodowego certyfikatu jakości z serii ISO 9000 przyczyniać się będzie w dużym stopniu do podniesienia rangi Gminy w oczach potencjalnych inwestorów (krajowych i zagranicznych), banków oraz organizacji pomocowych, w tym zwłaszcza Unii Europejskiej, a także będzie istotnym czynnikiem zwiększającym efekt promocyjny Gminy Łomianki.

2. Opracowanie szczegółowych planów realizacji poszczególnych kierunków działań (planowanych przedsięwzięć) zapisanych w Strategii - w pierwszym rzędzie priorytetowych

Plany te stanowią podstawę do koordynacji podmiotowej, przedmiotowej, przestrzennej i czasowej ich realizacji oraz zapewnienia niezbędnych źródeł ich finansowania (własnych i zewnętrznych). Winny one zawierać:

- termin rozpoczęcia i zakończenia (część z nich może mieć charakter ciągły, np. w zakresie bezpieczeństwa publicznego - w tej sytuacji nie określa się terminu jego zakończenia),
- etapy realizacji (w sytuacji jeśli jest to pożądane lub niezbędne z punktu widzenia jego specyfiki),
- określenie podmiotu odpowiedzialnego za jego wykonanie oraz podmiotów współpracujących lub współodpowiedzialnych,
- koszty finansowe, społeczne (w kategoriach korzyści lub niekorzyści dla mieszkańców lub ich części) i ekologiczne związane z jego realizacją,
- źródła finansowania,
- spodziewane efekty z jego realizacji dla mieszkańców Gminy, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego i zagospodarowania przestrzennego, finansów Gminy, itp.),

- lokalizacja przestrzenna (jeśli wiąże się ono z konkretnym miejscem w przestrzeni Gminy).

3. Opracowanie oraz realizacja wieloletniego planu inwestycyjnego i finansowego

Wieloletni plan inwestycyjny stanowi podstawę do prowadzenia długookresowej polityki inwestycyjnej Gminy Łomianki. Zawiera on listę zadań inwestycyjnych w układzie priorytetowym (rankingowym) przewidzianych do realizacji wraz z zakresem rzeczowym i finansowym w rozbiciu na poszczególne lata. Innymi słowy, stanowi on zbiór wyselekcjonowanych, ocenionych i zaakceptowanych do realizacji - przez Władze Gminy Łomianki - gminnych zadań inwestycyjnych w określonym horyzoncie czasu. Jego posiadanie przyczynia się do racjonalizacji wydatków inwestycyjnych. Drugi - stanowi podstawę do prowadzenia długookresowej polityki finansowej i jest narzędziem efektywnego zarządzania finansami Gminy Łomianki. Określa on:

- niezbędny, racjonalny poziom wydatków bieżących zapewniający wykonanie wszystkich zadań statutowych Gminy,
- wolne środki brutto, które można wykorzystać na finansowanie inwestycji gminnych i obsługę długu,
- wolne środki netto na realizację gminnych programów inwestycyjnych (a więc po uwzględnieniu kosztów obsługi istniejącego zadłużenia i zabezpieczenia środków na obsługę planowanego zadłużenia),
- górny pułap możliwości zadłużenia się Gminy - przyjmując najbardziej prawdopodobne założenia co do warunków kredytowania inwestycji gminnych.

Oba wieloletnie plany stanowią „pomost” pomiędzy ustaleniami STRATEGII, a corocznymi budżetami Gminy Łomianki.

4. Prorozwojowa (proinwestycyjna) polityka finansowa Władz Gminy Łomianki

Polityka ta winna zmierzać w pierwszym rzędzie do długookresowej maksymalizacji dochodów budżetowych, racjonalizacji wydatków bieżących oraz poprawy efektywności wykorzystania własnych środków inwestycyjnych. Głównym czynnikiem maksymalizacji dochodów budżetowych jest przede wszystkim trwały i dynamiczny rozwój gospodarczy, jako bazy dochodowej zarówno dla mieszkańców, jak i budżetu Gminy, a także lepsza ściągalność podatków i opłat lokalnych (w tym podatku od nieruchomości). Z kolei, racjonalizacja wydatków bieżących powinna zmierzać do minimalizacji kosztów zaspokajania potrzeb publicznych należących do zadań Gminy, przy zachowaniu określonego standardu świadczonych usług. Wymaga to prowadzenia stałego monitoringu bieżących kosztów utrzymania określonych obiektów, urządzeń i świadczenia usług. Dotyczy to szczególnie kosztów funkcjonowania oświaty gminnej, które w ostatnich latach znacznie wzrosły. Natomiast poprawa efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych wymaga konsekwentnego stosowania zasady racjonalnego gospodarowania, tj. „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów lub minimalizacji nakładów na uzyskanie założonego

efektu”. Możliwość stosowania tej zasady występuje we wszystkich fazach procesu inwestycyjnego poczynając od koncepcji projektu inwestycyjnego poprzez jego przygotowanie, a następnie realizację. Najważniejszą sprawą jest maksymalne skracanie czasu procesu inwestycyjnego, zgodnie z zasadą „czas to pieniądz”, co wymaga precyzyjnego jego zaplanowania. Ponadto, nie należy zbytnio rozbudowywać „frontu inwestycyjnego”, bowiem grozi to wydłużeniem się czasu trwania inwestycji, a w konsekwencji wzrostem ogólnych kosztów inwestycji.

Potencjalne możliwości zwiększenia środków finansowych na inwestycje gminne istnieją poprzez szersze korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym z preferencyjnych kredytów bankowych i środków pomocowych Unii Europejskiej, a także podejmowanie wspólnych przedsięwzięć w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (tzw. PPP). Dzięki takim działaniom będzie można maksymalizować wielkość środków finansowych przeznaczanych na inwestycje gminne, które wynikają z ustaleń Strategii.

5. Partnerska współpraca Władz Gminy Łomianki z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami

Władze Gminy Łomianki winny poszukiwać partnerów społecznych chętnych do współpracy przy realizacji ustaleń STRATEGII. W tym celu będą one inicjować i koordynować partnerską współpracę z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, lokalnymi środowiskami opiniotwórczymi i przedsiębiorcami funkcjonującymi na terenie Gminy. Efektem tej współpracy będzie niewątpliwie podniesienie efektywności wydatkowania środków finansowych z budżetu (środki publiczne), lepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb społecznych, umacnianie poczucia podmiotowości mieszkańców oraz uzyskanie możliwości wczesnego reagowania na problemy lokalne, a w konsekwencji wzrost jakości życia mieszkańców Gminy i poprawę warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

6. Promocja walorów i zasobów Gminy Łomianki

Jest ona istotnym uwarunkowaniem skutecznej realizacji ustaleń strategicznych. Ma ona na celu wyrobienie pozytywnego wizerunku Gminy Łomianki u potencjalnych inwestorów, mieszkańców i turystów. Promocja musi być prowadzona w sposób aktywny i nie może zaniechywać żadnych sposobności, tak w środkach masowej informacji, jak i podczas różnego rodzaju konferencji, targów, kontaktów z odpowiednimi agendami rządowymi, czy wreszcie bezpośrednich kontaktów z potencjalnymi inwestorami.

7. Krajowa partnerska współpraca Gminy Łomianki

Część ustaleń zapisanych w STRATEGII może być realizowana wspólnie z powiatem warszawskim-zachodnim lub z sąsiednimi gminami, w tym z Warszawą oraz władzami województwa mazowieckiego. Wspólna realizacja przedsięwzięć przyczyniać się będzie do lepszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz racjonalizacji wydatkowania środków

finansowych z budżetu Gminy. Takie podejście będzie również czynnikiem zwiększającym szanse na uzyskanie wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, w tym zwłaszcza środków pomocowych Unii Europejskiej.

8. Międzynarodowa partnerska współpraca Gminy Łomianki

Umożliwia ona skorzystanie z doświadczeń gmin zagranicznych w kwestii metod i praktycznych sposobów rozwiązywania różnych problemów, a także umożliwia realizację wspólnych przedsięwzięć, na które można uzyskać wsparcie ze strony Unii Europejskiej. Współpraca ta jest również ważna z punktu widzenia nawiązywania bezpośrednich kontaktów mieszkańców współpracujących gmin, przedsiębiorców działających na ich terenie, organizację wspólnych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych.

9. Działania informacyjne i promocyjne Gminy Łomianki

Mają one na celu informowanie o postępach i trudnościach we wdrażaniu ustaleń STRATEGII. Działania w tym względzie są niezbędnym narzędziem konsultacji społecznej. Stanowią dobrą podstawę nie tylko do społecznego poparcia ustaleń STRATEGII, ale do współdziałania w ich wdrażaniu. W myśl zasady, że „społeczność lokalna powinna być informowana o działaniach władz samorządowych”, wdrażanie ustaleń STRATEGII zawsze musi mieć swoje odzwierciedlenie w planowej polityce informacyjnej Władz Gminy Łomianki. Nie chodzi tu wyłącznie o funkcję informacyjną, ale także nawiązanie partnerskich stosunków z mieszkańcami i przedsiębiorcami w celu włączenia ich w proces realizacji ustaleń STRATEGII. Podstawowy celem działań informacyjnych i promocyjnych jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w ramach STRATEGII (obecnych oraz potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców oraz turystów, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych), a także podmiotów mogących być partnerami w realizacji projektów planowanych zadań. Aby osiągnąć cele związane z informacją i promocją ustaleń STRATEGII i postępów w ich realizacji będą stosowane m.in. następujące środki i instrumenty:

- publikacja tekstu STRATEGII oraz okresowych ocen jej realizacji na stronach internetowych Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- spotkania z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi w realizacji konkretnych zadań.
- publikacje, broszury informacyjne, plakaty, reklamy, materiały audio-wizualne, ulotki,
- współpraca z mediami - publikacje prasowe, informacje w telewizji i w rozgłośniach radiowych.

CZĘŚĆ IX

MONITORING, KONTROLA I OCENA EFEKTÓW REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII

Dla skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ŁOMIANKI DO 2020 ROKU niezbędne jest stworzenie systemu stałego monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji jej ustaleń (celów i kierunków działań). Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu Gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiąganie przyjętych celów rozwoju. Generalnie rzecz biorąc, systemy monitoringu i kontroli służą do wykrywania:

- istniejących, bądź możliwych tendencji i zdarzeń powodujących zakłócenia w wykonywaniu decyzji wynikających z przyjętych ustaleń STRATEGII,
- negatywnych konsekwencji tychże decyzji dla jakości życia mieszkańców i warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz stanu środowiska przyrodniczego i zagospodarowania przestrzeni,
- odchyłeń realizacyjnych od założonych celów rozwoju Gminy.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń STRATEGII służy więc rozwiązywaniu problemów, gdyż nastawione są one na ich wykrywanie oraz zapobieganie ich skutkom. Pozwala to na zwiększenie zdolności Władz Gminy Łomianki do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

1. Monitoring i kontrola realizacji

Monitoring jest procesem systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażania ustaleń STRATEGII. Stanowi on narzędzie wspomagające procesy zarządzania strategicznego, podejmowania decyzji rozwojowych i przewidywania ewentualnych zagrożeń realizacyjnych. Innymi słowy, istotą procesu monitoringu i kontroli jest stwierdzenie, czy wynik naszego działania (efekt końcowy) jest zgodny z zamierzeniami (cele rozwoju, kierunki działań) oraz czy wszystkie czynności i środki zastosowane w działaniu były potrzebne do osiągnięcia zamierzonego stanu. Jest to ciągły proces, który składa się z trzech współzależnych faz, z zachowaniem poniższej sekwencji:

Faza 1 - MONITORING STANU. Jego efektem jest permanentna diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, dokonana w poszczególnych dziedzinach i przekrojach. Warunkiem jego przeprowadzenia jest dostępność w miarę kompletnych danych źródłowych, w tym

wskaźników statystycznych najbardziej charakterystycznych dla wybranych zjawisk ze sfery społeczno-gospodarczej. Monitoring stanu należy prowadzić w sposób permanentny.

Faza 2 - MONITORING DZIAŁAŃ. Jest to pośrednia faza procesu monitoringu STRATEGII. Polega na ewidencjonowaniu planowanych, podejmowanych i zrealizowanych przedsięwzięć, w celu ich późniejszej analizy ilościowo-jakościowej. Monitoring działań należy prowadzić w sposób permanentny.

Faza 3 - MONITORING REALIZACJI CELÓW. Jest ściśle związany z zasadą oceny ex post. Jego istotą jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało, a co nie zostało zrobione, określenie przyczyn tego stanu rzeczy, a także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele (operacyjne i strategiczne). Ma on więc na celu systematyczne analizowanie stanu zaawansowania realizacji poszczególnych kierunków działań i ich zgodności ze sformułowanymi celami. W ocenie tej należy przyjąć za podstawę analizę wskaźników bezpośrednio korespondujących z poszczególnymi kierunkami działań. Monitoring realizacji celów należy prowadzić w sposób cykliczny (np. raz do roku).

Taki trzystopniowy sposób podejścia zapewni możliwie pełną, bieżącą informację na temat ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Łomianki oraz zrealizowanych, podjętych lub planowanych kierunków działań.

Monitoring realizacji ustaleń strategicznych prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym. MONITORING RZECZOWY obejmować będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp w realizacji zapisanych w STRATEGII kierunków działań oraz umożliwiać będzie oceny ich wykonania w odniesieniu do celów rozwoju. Będzie się on posługiwał się dwoma rodzajami wskaźników, a mianowicie:

- WSKAŹNIKAMI PRODUKTU (dostarczają informacji o dobrach lub usługach wytworzonych w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć) - opisują one rzeczy materialne lub usługi powstałe bezpośrednio w wyniku ich realizacji, np. długość zmodernizowanych dróg, liczba wybudowanych miejsc parkingowych,
- WSKAŹNIKAMI REZULTATU (dostarczają informacji o zmianach jakie nastąpiły w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć) - opisują one bezpośrednie i natychmiastowe efekty (korzyści) wynikające z ich realizacji, np. liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej.

Natomiast MONITORING FINANSOWY obejmować będzie ocenę racjonalności i sprawności wydatkowania środków finansowych (własnych i zewnętrznych) na realizację planowanych przedsięwzięć zawartych w STRATEGII.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ŁOMIANKI DO 2020 ROKU będzie obejmowała w szczególności:

- zbieranie i interpretowanie (oceny) danych opisujących postęp i efekty realizowanych przedsięwzięć,
- bieżący nadzór, kontrolę i ocenę realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
- wczesne diagnozowanie trudności mogących mieć niekorzystny wpływ na realizowane przedsięwzięcie, zwłaszcza na jego terminowość i ostateczne koszty realizacji,
- korygowanie i modyfikowanie planowanych przedsięwzięć jeśli nie ma szans i możliwości ich wykonania,

- weryfikację zgodności założonych planów finansowych z faktyczną ich realizacją,
- weryfikację zgodności uzyskiwanych efektów z założonymi celami,
- ocenę efektywności wykorzystania środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu Gminy i aktualizację prognoz finansowych,
- aktualizację i uzupełnianie zapisów STRATEGII, w zależności od pojawiających się zewnętrznych i wewnętrznych merytorycznych przyczyn,
- sporządzanie przez Burmistrza Łomianek raportu z realizacji ustaleń STRATEGII (raz w roku) i jego przekazywanie do Rady Miejskiej, a także upowszechnianie wśród mieszkańców.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń Strategii mają, więc za zadanie szybko wykrywać tendencje i zdarzenia mogące mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji, zapisanych w STRATEGII, celów rozwoju i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć).

Efekty monitoringu i kontroli realizacji ustaleń STRATEGII, zostaną przedstawione w postaci zbiorczego raportu, będącego podstawą do oceny postępu we wdrażaniu ustaleń strategicznych. W zależności od wyniku tej oceny wnioski zawarte w raporcie powinny sygnalizować potrzebę:

- intensyfikacji, bądź ograniczenia podejmowanych kierunków działań,
- aktualizacji i modyfikacji zapisów STRATEGII,
- kontynuacji dotychczasowych kierunków działań.

2. Ocena efektów realizacji

Ocena efektów realizacji ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ŁOMIANKI DO 2020 ROKU umożliwia - poprzez odpowiednio dobrany system wskaźników - badać rezultaty (postępy) w zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy. Będzie ona prowadzona w dwóch aspektach:

- bieżąca (on-going) - ocenie tej będą podlegać poszczególne kierunki działań w trakcie ich realizacji,
- ex-post - ocenie tej będą podlegać poszczególne kierunki działań (planowane przedsięwzięcia) po ich zakończeniu.

Przy ocenie efektów realizacji ustaleń STRATEGII należy uwzględnić następujące trzy kryteria:

- skuteczności, co pozwala określić, czy i na ile cele zapisane w STRATEGII zostały osiągnięte,
- efektywności, co pozwala porównać zasoby zaangażowane przy realizacji danego przedsięwzięcia z rzeczywistymi osiągnięciami - jest to stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów,
- korzystności, co pozwala ocenić faktyczne efekty z realizacji danego przedsięwzięcia - jest to ocena „saldo” skutków pozytywnych i negatywnych powstałych w wyniku jego realizacji.

Ocena efektów zdefiniuje również czynniki, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia we wdrażaniu poszczególnych kierunków działań, a także określi

rekomendacje i proponowane zmiany w zapisach STRATEGII. Szczególną uwagę należy zwrócić na sposób rozpowszechniania wyników tej oceny tak, aby dotarły one do jak najszerszego grona mieszkańców Gminy i zlokalizowanych na jej terenie podmiotów gospodarczych oraz innych zainteresowanych podmiotów.

3. Zestaw wskaźników do monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji

W celu ułatwienia monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ŁOMIANKI DO 2020 ROKU wprowadzić należy zestaw wskaźników (produktu i rezultatu), a mianowicie (należy je obliczać corocznie):

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Wskaźniki o charakterze ogólnym	
Liczba ludności ogółem	Rezultatu
Struktura ludności według płci	Rezultatu
Struktura ludności według wieku	Rezultatu
Struktura ludności według grup ekonomicznych - ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym	Rezultatu
Przyrost naturalny ludności	Rezultatu
Saldo migracji (różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań)	Rezultatu
Dochody ogółem budżetu gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Rezultatu
Dochody własne budżetu gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Rezultatu
Wydatki inwestycyjne z budżetu gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Rezultatu
Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach budżetu gminy	Rezultatu
Wielkość zadłużenia budżetu gminy w stosunku do wymogów ustawowych	Rezultatu
Liczba projektów gminy współfinansowanych środkami pomocowymi Unii Europejskiej (szt.)	Rezultatu
Wielkość środków finansowych pozyskanych przez gminę z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (w tys. zł)	Rezultatu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Cel strategiczny: Likwidacja niedoborów w infrastrukturze komunalnej oraz usprawnienie powiązań transportowych z otoczeniem	
Zaopatrzenie w wodę pitną	
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody (szt.)	Produktu
Zdolność produkcyjna wybudowanych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody (m ³ /dobę)	Rezultatu
Długość nowowybudowanej sieci wodociągowej (km)	Produktu
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	Rezultatu
Kanalizacja i oczyszczanie ścieków	
Długość nowowybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej (km)	Produktu
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych przepompowni ścieków (szt.)	Produktu
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych przyłączy (przykanalików) do sieci kanalizacji sanitarnej (szt.)	Produktu
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej	Rezultatu
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.)	Produktu
Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalni ścieków (m ³)	Produktu
Ilość ścieków nieoczyszczonych (m ³)	Rezultatu
Wykorzystanie zdolności produkcyjnej oczyszczalni ścieków (%)	Rezultatu
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.)	Produktu
Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej (km)	Produktu
Gospodarka odpadami	
Liczba dzikich wysypisk śmieci (szt.)	Produktu
Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci (szt.)	Produktu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Liczba punktów skupu surowców wtórnych (szt.)	Produktu
Liczba gospodarstw domowych objętych programem selektywnej zbiórki odpadów (szt.)	Rezultatu
Odsetek odpadów komunalnych poddanych segregacji i odzyskiwaniu surowców wtórnych (recyklingowi) w stosunku do ogółu wytworzonych odpadów	Rezultatu
Liczba firm posiadających zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych, w sposób zgodny z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy	Produktu
Drogi publiczne wraz z urządzeniami towarzyszącymi	
Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych (km)	Produktu
Odsetek długości dróg gminnych o nawierzchni twardej w stosunku do ogólnej długości dróg gminnych	Rezultatu
Odsetek dróg gminnych poddanych modernizacji i remontom w stosunku do ogółu dróg tego wymagających	Rezultatu
Odsetek dróg powiatowych - przebiegających przez teren gminy - poddanych modernizacji i remontom w stosunku do ogółu dróg tego wymagających	Rezultatu
Odsetek dróg krajowych - przebiegających przez teren gminy - poddanych modernizacji i remontom w stosunku do ogółu dróg tego wymagających	Rezultatu
Liczba nowowybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej (mosty, skrzyżowania, itp.)	Produktu
Natężenie ruchu pojazdów na drogach tranzytowych przebiegających przez gminę (poj./dobę)	Rezultatu
Natężenie hałasu generowanego przez ruch kołowy na drogach tranzytowych przebiegających przez gminę (decybele)	Rezultatu
Liczba wybudowanych ogólnodostępnych miejsc parkingowych (szt.)	Produktu
Długość wybudowanych chodników (km)	Produktu
Liczba wybudowanych punktów świetlnych - oświetlenia ulicznego (szt.)	Produktu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Liczba wybudowanych i zmodernizowanych przejść dla pieszych (szt.)	Produktu
Liczba wybudowanych i zmodernizowanych zatok autobusowych (szt.)	Produktu
Liczba wybudowanych sygnalizacji świetlnych (szt.)	Produktu
Długość ścieżek rowerowych (km)	Produktu
Transport publiczny	
Długość linii publicznej komunikacji zbiorowej (km)	Produktu
Liczba połączeń (szt.) i częstotliwość kursowania taboru publicznej komunikacji zbiorowej (min.)	Produktu
Liczba mieszkańców obsługiwanych przez publiczną komunikację zbiorową (szt.)	Rezultatu
Koszt pasażerokilometra (zł/pas./km), wozokilometra	Rezultatu
Elektroenergetyka, ciepłownictwo i gaz sieciowy	
Liczba i długość zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych (szt., km)	Produktu
Liczba gospodarstw i innych podmiotów o poprawionych warunkach dostępu do sieci elektroenergetycznej (szt.)	Rezultatu
Liczba kotłowni przystosowanych do wykorzystania paliw ze źródeł odnawialnych (szt.)	Produktu
Długość nowo wybudowanej sieci gazowej (km)	Produktu
Liczba nowo wykonanych przyłączy do sieci gazowej (szt.)	Produktu
% zgazyfikowania gminy	Rezultatu
Cel strategiczny:	
Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej	
Liczba utworzonych nowych miejsc pracy	Rezultatu
Liczba pracujących ogółem (szt.)	Rezultatu
Liczba podmiotów gospodarczych ogółem, w tym w rozbiciu na poszczególne branże (szt.)	Produktu
Liczba pozyskanych inwestorów i rodzaj ich działalności (szt.)	Rezultatu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu
Przeciętna liczba pracujących przypadająca na 1 podmiot gospodarczy	Rezultatu
Liczba miejsc pracy dla niepełnosprawnych (szt.)	Produktu
Stopa bezrobocia	Rezultatu
Udział ludzi młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych	Rezultatu
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	Rezultatu
Liczba miejsc noclegowych i gastronomicznych (szt.)	Produktu
Liczba imprez promujących lokalne produkty turystyczne i kulturowe oraz liczba uczestników tych imprez (szt.)	Produktu
Cel strategiczny: Rozwój usług społecznych oraz wspieranie działań integracyjnych i prospołecznych mieszkańców	
Mieszkalnictwo	
Liczba mieszkań ogółem na 1000 mieszkańców	Rezultatu
Liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i na 1 izbę	Rezultatu
Ogólna liczba nowych mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców	Rezultatu
Liczba wybudowanych mieszkań komunalnych (szt.)	Produktu
Pomoc społeczna	
Liczba osób i rodzin objęta pomocą społeczną (szt.)	Produktu
Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy	Rezultatu
Przeciętna kwota świadczeń z pomocy społecznej na 1 korzystającego (zł)	Rezultatu
Oświata	
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Rezultatu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Liczba uczniów w szkołach podstawowych i w gimnazjach - ogółem i w rozbiciu na poszczególne placówki (szt.)	Produktu
Przeciętny koszt utrzymania ucznia w gminnych placówkach oświatowych - przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja (zł/rocznie)	Rezultatu
Liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela i na 1 oddział	Rezultatu
Liczba komputerów w szkołach dla dzieci i młodzieży	Produktu
Ochrona zdrowia	
Liczba przychodni zdrowia, świadczących usługi medyczne w ramach NFOZ	Produktu
Liczba lekarzy i pielęgniarek na 1000 mieszkańców	Rezultatu
Bezpieczeństwo publiczne	
Liczba przestępstw i wykroczeń ogółem (szt.) i na 1000 mieszkańców	Rezultatu
Odsetek wykrywanych przestępstw w stosunku do zgłoszonych przez mieszkańców	Rezultatu
Liczba programów przeciwdziałania przestępczości i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców (szt.)	Produktu
Sport i rekreacja	
Liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.)	Produktu
Liczba imprez sportowych i rekreacyjno-turystycznych (szt.)	Produktu
Liczba osób korzystających z bazy sportowej i rekreacyjno-turystycznej (szt.)	Rezultatu
Kultura	
Liczba placówek upowszechniania kultury (szt.)	Produktu
Liczba zmodernizowanych placówek upowszechniania kultury (szt.)	Produktu
Liczba imprez kulturalnych (szt.)	Produktu
Liczba osób korzystających z imprez kulturalnych (szt.)	Rezultatu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Organizacje pozarządowe	
Liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy (szt.)	Produktu
Liczba przedsięwzięć gminnych konsultowanych z mieszkańcami lub ich reprezentantami (szt.)	Produktu
Środki z budżetu gminy przeznaczone na realizację inicjatyw obywatelskich i wspieranie działalności organizacji pozarządowych (zł)	Produktu
Obsługa administracyjna mieszkańców	
Czas załatwiania spraw mieszkańców i inwestorów przez urząd gminy	Produktu
Stopień upowszechnienia systemu e-gmina (możliwość załatwiania spraw przez Internet)	Rezultatu
Liczba bezpłatnych punktów dostępowych do komputerowej sieci bezprzewodowej, tzw. „hot-spot” dla mieszkańców gminy (szt.)	Produktu
Cel strategiczny: Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzenne	
Zasoby i ochrona środowiska przyrodniczego	
Powierzchnia terenów prawnie chronionych (ha)	Produktu
Odsetek terenów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni gminy	Rezultatu
Powierzchnia terenów zieleni (ha)	Produktu
Odsetek terenów zieleni, w tym lasów w ogólnej powierzchni gminy	Rezultatu
Liczba budynków, w których wymieniono pokrycia azbestowe (szt.)	Produktu
Liczba zamontowanych instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (szt.)	Produktu
Zagospodarowanie przestrzenne	
Odsetek powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w stosunku do powierzchni, która powinna być nimi objęta	Rezultatu
Wolne tereny do zagospodarowania pod funkcje mieszkaniowe, produkcyjno-usługowe i rekreacyjno-wypoczynkowe (ha)	Produktu

Wyszczególnienie	Rodzaj wskaźnika
Zasób niezabudowanych gruntów komunalnych (ha)	Produktu
Stan wyposażenia niezabudowanych gruntów komunalnych w urządzenia infrastruktury technicznej (opis poszczególnych nieruchomości gruntowych)	Rezultatu
Wielkość środków finansowych z budżetu gminy wydatkowanych na uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych - produkcja, handel, usługi, mieszkalnictwo (zł)	Produktu

Tak określone wskaźniki produktu i rezultatu pozwalają na ukazanie dynamiki zachodzących zmian w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Łomianki w czasie oraz stopień zaawansowania realizacji przyjętych celów strategicznych i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć). Powyższe wskaźniki można również stosować do porównań z innymi gminami porównywalnej wielkości, średnią dla powiatu warszawskiego-zachodniego i gmin miejsko-wiejskich województwa mazowieckiego oraz Polski.

Bezpośredni nadzór nad realizacją ustaleń STRATEGII należeć będzie do Burmistrza Łomianek, zaś bieżący nadzór sprawować będzie wyznaczony pracownik Urzędu Miejskiego - KOORDYNATOR REALIZACJI STRATEGII. Do jego zadań będzie należało:

- bieżąca koordynacja, kontrola i analiza realizacji ustaleń Strategii,
- stała obserwacja zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rozwoju Gminy,
- monitoring realizacji ustaleń STRATEGII - pozyskiwanie i przetwarzanie niezbędnych danych,
- ocena efektów realizacji ustaleń STRATEGII - analiza wskaźników (produktu i rezultatu) zawartych w powyższym zestawieniu,
- przygotowywanie raportów z realizacji ustaleń STRATEGII i ich przekazywanie Burmistrzowi Łomianek,
- identyfikacja i analiza rozbieżności pomiędzy założeniami strategicznymi a osiągniętymi rezultatami oraz określanie rodzajów działań naprawczych,
- aktywne pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na realizację poszczególnych kierunków działań zawartych w STRATEGII, w tym dotacji z Unii Europejskiej.

Informacje zebrane w ten sposób, pomimo ich czysto informacyjnego charakteru, pozwolą na śledzenie zaawansowania poszczególnych kierunków działań oraz podjęcie działań naprawczych w przypadku wystąpienia trudności w realizacji ustaleń STRATEGII.

Podmiotem periodicznie (przynajmniej raz na rok) kontrolującym i oceniającym przebieg realizacji ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ŁOMIANKI DO 2020 ROKU będzie Rada Miejska i jej poszczególne Komisje.